

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli den 7 Febr. 1884, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 3, 58, 69, 88 och 89 §§ i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866.

Sedan Kongl. Maj:t vid underdånig föredragning den 29 Juni 1883 af förslag till ändringar i skiftesstadgan meddelat förklarande, att, enär de väsentligaste af skiftesstadgans bestämmelser vore af beskaffenhet att tillhöra allmänna lagen, dit de ock blifvit hänfödda ej mindre i 1734 års lag, än i de af Lagkomitén och Lagberedningen uppgjorda förslag till allmän civillag, frågor om ändring i skiftesstadgan skulle behandlas i den för ändring i allmän civillag stadgade ordning, så har Kongl. Maj:t, under den 12 sistlidne Januari, på Justitiedepartementets föredragning, jemlikt 87 § Regeringsformen, till Riksdagens antagande öfverlemnadt en proposition (N:o 4) af följande lydelse:

“Sedan uti skrifvelse den 17 Maj 1882 Riksdagen, som ansett gällande skiftesförfattning böra ändras sålunda, att, när genom verkställd sjösänkning eller annat större vattenafledningsföretag tillförene sankar egor undergått sådan förändring, att de kunde häfdas såsom åker, men hinder för deras ändamålsenliga brukande mötte deraf, att vid förut verkställt laga skifte egorna erhållit en för markens häfdande såsom åker olämplig indelning eller delvis lemnats oskiftade, nytt skifte finge, utan hinder af fastställelse å det förra laga skiftet, å sådana egor verkställas, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t tacktes

låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till förändrad lagstiftning i ämnet, har, efter Landtmäteristyrelsens hörande, inom Justitiedepartementet blifvit utarbetadt förslag till förändrad lydelse af vissa paragrafer i gällande skiftesstadga; och har Kongl. Maj:t, sedan Högsta Domstolen i ämnet afgifvit yttrande och jemkning i förslaget redaktion egt rum, funnit samma förslag böra till Riksdagens godkännande framläggas.

Med öfverlemnande af Statsrådets och Högsta Domstolens i ärendet hållna protokoll vill Kongl. Maj:t fördenskuU, jemlikt 87 § Rege- ringsformen, till Riksdagens antagande öfverlemnna följande

Förslag till Förordning

angående förändrad lydelse af 3, 58, 69, 88 och 89 §§ i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866.

Häri genom förordnas, att 3, 58, 69, 88 och 89 §§ i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866 skola erhålla följande förändrade lydelse:

3 §.

1 mom. Har jord, som hör till by eller till hemman, deri två eller flera ega del, genom teg- eller storskifte i flera skiften blifvit lagd; vill den, som i sådant skifteslag eger ett eller flera hemman eller en eller flere hemmansdelar, laga skifte erhålla, hafve ock der vitsord till, utan att å teg- eller storskifte meddelad fastställelse eller eljest ingången och stadfästad förening må sådant hindra eller därför i vägen ligga.

2 mom. Ej må redan verkställd enskiftesdelning, som vunnit laga kraft, eller skifte, hvilket enligt Vår nådiga kungörelse den 20 Februari 1821 blifvit såsom enskifte ansedt och fastställdt, eller laga skifte, hvarå fastställelse meddelats, genom nytt skifte rubbas, utan så är, att alla, hvilkas rätt är af frågan beroende, derom åsämjas.

3 mom. Hafva genom verkställd sjösänkning eller annat större vattenafledningsföretag tillförene sankat egor undergått sådan förändring, att de kunna häfdas såsom åker, och möter för deras ändamålsenliga brukande hinder deraf, att vid förut verkställdt så beskaffadt skifte, som i 2 mom. omförmäles, egorna erhållit en för deras häfdande såsom åker olämplig indelning eller delvis lemnats oskiftade, då må, der

tjenlig skiftesläggning ej kan genom egoutbyte beredas, nytt skifte, utan hinder af bestämmelserna i nämnda mom., kunna verkställas å dessa egor jemte den mark, som med dem ligger i det sammanhang, att dess intagande i den nya delningen är för beredande af lämpligt och redigt skifte oundgängligen nödigt. Bestrider någon delegare nytt skifte eller uppstår tvist angående omfånget af den mark, som bör i det nya skiftet ingå, behandlas ärendet efter stadgandet i 89 §.

4 mom. Har i Gotlands län, före den i följd af Vårt nådiga beslut den 20 December 1850 derstädes verkställda indelning i skifteslag, laga skifte skett och omfattat allenast en del af egor, som enligt indelningen utgöra ett skifteslag, ege det skifte ej annan verkan än storskifte lagligen tillkommer.

58 §.

Kan genom egoutbyte i andra fall, än nu nämnda äro, bekvämlighet för odling eller häfd eller annan dylik fördel vinnas, och förena sig jordegare om sådant utbyte, då må det, utan hinder af förut fastställt skifte, ske, på sätt i 56 § sägs.

Begäres egoutbytet af anledning 3 § 3 mom. omförmäler, då må det, utan hinder af förut fastställt skifte, kunna jemväl utan alla jordegares samtycke ega rum. Sedan i detta fall skiftesmannen och gode männen afgifvit utlåtande om utbytets företagande, skall, der ej samtliga tillstädesvarande jordegare deråt nöjas, frågan om utbytets verkställande, innan vidare åtgärd vidtages, underställas egodelningsrättens pröfning.

69 §.

Delningsgrund eller måttstock för egors skiftande å landet, så väl särskilda hemman emellan, som emellan delegare i ett och samma hemman, vare den, som i lag eller särskilda författningar för vissa landsorter stadgad är eller framdeles stadgas kan. Äro egorna förut delade genom storskifte, som efter förra författningar laga kraft vunnit, eller genom sådant skifte, som i 3 § 2 mom. sägs, hafve hvarje delegare rätt att vid nytt skifte tillgodonjuta hvad efter uppskattning svarar mot de egor, han enligt de förut verkställda skiftet innehåft; och bör landtmätaren, vid föredragning af frågan om delningsgrunden, underrätta delegarne ej blott om de särskilda grunder, hvilka kunna i detta afseende rätteligen antagas, utan ock om de uppskattade egobelopp, hvilka, enligt hvardera af dessa grunder, komme att hvarje delegare ungefärligen tillfalla.

88 §.

Äro egorna af den olika beskaffenhet eller hafva de ett så spridt och åtskildt läge, att sådant skifte, som nu sagdt är, utan skada eller lidande för en eller flere af delegarne icke verkställas kan; då må egorna delas i så få skiften, som deras beskaffenhet och belägenhet möjligen medgifva; dock med hufvudsakligt iakttagande deraf, att hvarje skifte beqvämligen må kunna inhägnas och särskildt brukas; och bör till sådan skiftesläggning, på sätt i 92 § sägs, provisionel plan upprättas och det deröfver afgifna utlåtande jemte karta och handlingar inom fjorton dagar derefter öfversändas till ordföranden i egodelningsrätten, hvilken rätt har att, efter verkställd granskning, i ämnet förordna.

Verkställes nytt skifte å egor, som förut undergått enskifte eller laga skifte, då må underställning till egodelningsrätt i fråga om skiftesantalet icke ega rum, utan så är, att i följd af det nya skiftet någon delegare skulle erhålla ett större antal skiften än vid det förut verkställda skiftet tilldelats hans egolott, och detta antal derjemte öfverstiger det, som enligt 87 § högst tillåtes.

89 §.

Har storskifte förut skifteslaget öfvergått och yrkar någon delegare, att dervid oförändradt bör förblifva; då skola skiftesmannen och gode männen, innan vidare åtgärd i afseende å skiftesberedningen företages, efter föregången besigtning å marken, hvarvid dess allmänna beskaffenhet och läge beskrifvas, noga undersöka, huruvida skifteslagets egor må kunna genom nytt skifte erhålla en för egornas skötsel lämpligare indelning och så väl derigenom, som genom beredda tillfällen till odling, uppbringas till högre afkastning, samt hemmanens värde såmedelst i betygligare måtto ökas; och gånge i ty fall det sökta skiftet fort. Hafva åter egorna det läge eller äro de af sådan beskaffenhet, att nytt skifte, utan att i allmänhet blifva förmånligare än det förra skiftet, skulle för delegarne medföra kostnad och olägenhet; då bör vid storskiftet oförändradt förblifva och det sökta skiftet inställas. Skiftesmannen och gode männen skola i dessa omständigheter fullständigt utlåtande meddela och dermed förfara, som i 54 § sagdt är.

Begäres på grund af stadgandet i 3 § 3 mom. nytt skifte å egor, hvilka ingått i förut verkställdt enskifte eller laga skifte, och uppstår

stridighet mellan delegarne, huruvida skiftet må ega rum, eller angående omfånget af den mark, som bör i skiftet ingå, skola skiftesmannen och gode männen företaga sådan undersökning, som ofvan sägs, och i ärendet meddela utlåtande. Nöjas ej samtliga tillstädesvarande jordegare deråt, skall, innan vidare åtgärd vidtages, frågan underställas egodelningsrättens pröfning.

Derest nytt skifte afslås, skall skiftessökanden de åbragte kostnaderna ensam bestå.“

Lag-Utskottet, till hvilket denna proposition blifvit af Kamrarne hänvisad, har, efter granskning af propositionens innehåll, funnit densamma böra oförändrad antagas.

Inom Utskottet har visserligen erinrats, att, ehuru förslaget i 89 § 3 mom. innehåller den bestämmelse, att, derest ett på grund af stadgandet i 3 § 3 mom. begärdt nytt skifte afslås, skiftessökanden skall de åbragte kostnaderna ensam bestå, något motsvarande stadgande beträffande väckt fråga om egoutbyte enligt samma 3 § 3 mom. icke funnes infördt uti 58 § af förslaget; men Utskottet har, med afseende å innehållet af ej mindre 12 § än 110 § Skiftesstadgan, funnit särskild uttrycklig bestämmelse härutinnan icke vara erforderlig.

Under återopande i öfrigt af så väl Riksdagens, på Utskottets förslag, under den 17 Maj 1882 till Konungen aflåtna skrifvelse i ärendet som de propositionen bilagda handlingar, får Utskottet hemställa,

att Riksdagen må antaga Kongl. Maj:ts för-
varande proposition.

Stockholm den 7 Februari 1884.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.
